

NHP.9011.3.3.2022

Szczecin, dnia 25 października 2022 r.

Konrad Pachciarek
Okręgowy Inspektor Pracy w Szczecinie

Państwowa Inspekcja Pracy
Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie
ul. Pszczelna 7
71 – 633 Szczecin

Zachodniopomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie odpowiedzi na pismo Okręgowy Inspektor Pracy w Szczecinie znak SZ-0209.081.4.2022 z dnia 20 października 2022r. przesyła informacje dot. czynników rakotwórczych na podstawie „Informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym” przesyłanych przez przedsiębiorców do tutejszego organu:

- liczby podmiotów, które przekazały ww. informacje za rok 2021 – **422**;
- liczby podmiotów zgłaszających poszczególne czynniki i procesy technologiczne, ze wskazaniem liczby osób wykonujących prace w narażeniu na te czynniki lub procesy technologiczne:
(...)
poniżej wskazano najczęściej zgłaszane czynniki.
 - Prace związane z narażeniem na **pył drewna** – **111** podmiotów, **3886** osób narażonych,
 - **Benzyna**; Niskowrząca benzyna – niespecyfikowana – **87** podmiotów, **391** osób narażonych – dużą liczbę z przedsiębiorstw zgłaszających tą substancję stanowią stacje paliw, których pracownicy nie pracują w narażeniu a w kontakcie, więc w zgłoszeniach jest 0 osób narażonych,
 - **Benzen** – **76** podmiotów, **455** osób narażonych, dużą liczbę z przedsiębiorstw zgłaszających tą substancję stanowią stacje paliw, których pracownicy nie pracują w narażeniu a w kontakcie, więc w zgłoszeniach jest 0 osób narażonych,
 - **Promieniowanie jonizujące** – **61** podmiotów, **1547** osób narażonych,
 - **Formaldehyd** – **58** podmiotów, **1696** osób narażonych,
 - Prace związane z narażeniem na **krzemionkę krystaliczną** – **frakcję respirabilną** powstającą w trakcie pracy – **57** podmiotów, **520** osób narażonych;

Najczęściej popełniane błędy w przekazywanych dokumentach:

- przesyłanie informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym na nieaktualnym lub niepełnym załączniku do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U.2021.2235 t.j.).

– **I Część Ogólna**

Część A – dane identyfikacyjne

1. Pozostawianie pustych miejsc np. brak NIP, brak numeru telefonu, brak PKD.

Część B – substancje chemiczne, ich mieszaniny oraz czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym stosowane lub uwalniane w różnych procesach, występujące na stanowiskach pracy, lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym

1. W tabeli wskazywanie nazwy mieszaniny zamiast jej składnika, który spowodował klasyfikację jako czynnik rakotwórczy lub mutagenny z kategorii 1A i 1B np. podanie nazwy: rozpuszczalnik, nazwa firmowa odczynnika, test kuwetowy. Zapis w tabeli jednoznacznie wskazuje, iż należy podać nazwę substancji chemicznej występującej w postaci własnej lub w mieszaninie.
2. W tabeli wskazywanie substancji, które nie są sklasyfikowane jako czynnik rakotwórczy lub mutagenny z kategorii 1A i 1B np. dichlorometan (carc.2), tetrachloroetylen (carc.2).
3. Wskazywanie substancji działających szkodliwie na rozrodczość np. kwas borowy (Repr. 1B).

Zgodnie z brzmieniem § 2 ww. rozporządzenia wykaz substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym stanowią:

- 1) substancje chemiczne spełniające kryteria klasyfikacji jako **rakotwórcze lub mutagenne kategorii 1A lub 1B** zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniającym i uchylającym dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz. Urz. UE L 353 z 31.12.2008, str. 1);
- 2) mieszaniny zawierające substancje wymienione w pkt 1 w stężeniach powodujących spełnienie kryteriów klasyfikacji mieszaniny jako rakotwórczej lub mutagennej kategorii 1A lub 1B zgodnie z rozporządzeniem, o którym mowa w pkt 1;
- 3) czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

4. Deklarowana liczba pracowników ogółem w zakładzie pracy niezgodna z danymi dotyczącymi liczby pracowników wskazanymi w Części szczegółowej II „A – dane charakteryzujące stanowisko pracy”.
5. W kolumnach dotyczących wyłącznie kobiet (ogółem, w tym do 45 r.ż.) umieszczanie liczby wszystkich pracowników.
6. W części III - procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w tabeli, w kolumnie „nazwa procesu technologicznego” **wskazywanie nazw procesów, które nie zostały ujęte w załączniku** do rozporządzenia Ministra Zdrowia np. spawanie; przygotowywanie leków recepturowych, cięcie, szlifowanie drewna. Wykaz procesów technologicznych jest wykazem zamkniętym i ujęty został w załączniku do ww. rozporządzenia Ministra Zdrowia. **Takie informacje jak spawanie, analizy laboratoryjne, obróbka drewna można wskazać w części B. IV „Uzasadnienie konieczności stosowania substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym”.**

Część C – informacje o stanowiskach pracy

1. Brak/niepełne informacje dotyczące stanowisk pracy.

Część D – środki profilaktyczne

1. Pomijanie odpowiedzi na wszystkie pytania, w tym pyt. 14 **pomijanie określenia wielkości ryzyka.**

– II Część Szczegółowa

Część A – dane charakteryzujące stanowisko pracy;

1. Brak wypełnienia części szczegółowej dla każdego stanowiska pracy oddzielnie.
2. Brak wypełniania wszystkich miejsc np. lokalizacja stanowiska w zakładzie pracy, liczba osób narażonych na wszystkich zmianach roboczych na stanowiskach pracy.
3. Liczba osób narażonych nie jest zgodna z liczbą osób narażonych, jaka została wskazana w części ogólnej.
4. Brak wskazania m.in. wszystkich substancji chemicznych występujących na stanowisku pracy.

Część B – charakterystyka narażenia na substancje chemiczne lub ich mieszaniny o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

1. Brak wypełniania wszystkich miejsc w tej części **z pominięciem głównie średniego czasu narażenia (możliwe określenie czasu narażenia na zmianę roboczą w minutach).**
2. W przypadku zaznaczenia odpowiedzi „TAK” w pytaniu dot. przeprowadzenia stężenia pomiarów w powietrzu brak wypełniania kolejnych punktów 4, 5, 6. W części tej należy podać ostatnio przeprowadzone pomiary, niezależnie kiedy zostały przeprowadzone.

3. W pytaniu 7 brak wskazania ilości substancji chemicznej. Zgodnie z zapisem we wzorze zgłoszenia „**W przypadku trudności w precyzyjnym ustaleniu ilości substancji chemicznej (występującej w postaci własnej lub mieszaniny) należy podać wartość szacunkową.**”

Duże wątpliwości występują w przypadku wykonywania przez pracowników prac związanych z narażeniem na krzemionkę krystaliczną - frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy. Nie każdy wynik pomiaru stężenia pyłu na stanowisku pracy wykazujący nawet śladowe ilości frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej będzie powodował konieczność zakwalifikowania wykonywanych pracy, jako wykonywanych w narażeniu na czynnik rakotwórczy. Rolą służby bhp jest przeanalizowanie procesu technologicznego / procesu pracy i ustalenie, czy stwierdzona frakcja respirabilna krzemionki krystalicznej mogła powstać

w związku z wykonywaną pracą, np. ze względu na stosowane materiały, czy może pochodzi ze środowiska. **W przypadku krzemionki pochodzącej ze środowiska nie należy takich pracy kwalifikować jako prace w narażeniu na czynniki rakotwórcze.**

Pojawiają się pytania od pracodawców dot. możliwości odstępiania od pomiarów stężeń frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej. Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U.2018.1286 ze zm.) nie ma takiej możliwości. Przy pewnych rodzajach pyłów, m.in. pyły niesklasyfikowane ze względu na toksyczność obowiązuje jednocześnie oznaczanie stężeń frakcji respirabilnej krzemionki krystalicznej.